

ступеня відповідності зразку, еталону, у нашому випадку таким еталоном є висококваліфікований судовий експерт. Успішність здійснення самооцінки судовим експертом залежить від розвиненості рефлексії, критичності, вимогливості до себе [6, с. 243]. Самоаналіз є прийомом саморегуляції, що необхідний для встановлення рівноваги між середовищем і організмом, а також для управління емоційним станом людини [6, с. 245].

Самоаналіз діяльності судового експерта можна розглядати як процес пізнання, вивчення ним стану, результатів, особливостей своєї роботи; встановлення причинно-наслідкових взаємозв'язків між елементами наукових та експертних досліджень, що виконуються судовим експертом; визначення шляхів подальшого вдосконалення своєї діяльності.

Поряд із цим, треба зауважити, що у діяльності судового експерта самоаналіз не є самоціллю, скоріше це – спосіб осмислення досвіду колег, стимул до творчості та професійного зростання. Саме самоаналіз (рефлексія) дозволяє судовому експерту пояснити самому собі виявлені факти, явища, знайти їх причини, через проникнення в глибину явищ. Крім того, самоаналіз дозволяє побачити те, що не лежить на поверхні і недоступне для зовнішнього спостереження.

Таким чином, необхідно констатувати, що рефлексивна культура судового експерта включає систему рефлексивних умінь і навичок, які формуються і розвиваються в процесі його діяльності: аналіз відповідності змісту діяльності судових експертів поставленим завданням; аналіз ефективності методів, які застосовувалися, прийомів і засобів професійної експертної діяльності; аналіз причин успіхів і невдач, помилок і перешкод в ході реалізації завдань судової експертизи; аналіз досвіду своєї діяльності. Саме тому судовому експерту необхідно постійно розвивати свої інтелектуальні вміння серед яких: аналіз, порівняння, узагальнення тощо.

Список використаних джерел:

1. Капичникова О. Б. Профессиональная деятельность учителя. Саратов : СГУ, 1994. 124 с.
2. Дегтяр Г. О. Формування рефлексивної культури студентів педагогічних університетів : дис. ... канд. пед. наук. Харків, 2005. 182 с.
3. Новиков А. М. Научно-экспериментальная работа в образовательном учреждении (Деловые советы). Москва : РАО, 1998. 346 с.
4. Лернер И. Я. Качество знаний учащихся. Какими они должны быть. Москва : Знание, 1978. 48 с.
5. Психология. Словарь. Под ред. А. В. Петровского и М. Г. Ярошевского. Москва : ИПЛ, 1990. 702 с.
6. Психология. Словарь-справочник. Под ред. М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбовича. Минск : Хелтон, 1998. 399 с.

УДК 343.98

*Домбай М. М., ст. викладач Університету державної
фіскальної служби України
Пономаренко І. В., курсант Університету державної
фіскальної служби України,
e-mail: Ponomarenkoira@i.ua*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Експертне забезпечення правосуддя в Україні – одне з найважливіших завдань суспільства і держави, яка прагне посісти гідне місце у світі. Судово-експертна та криміналістична діяльність стають усе більш затребуваними як у кримінальному провадженні, так і в інших видах судочинства. Розбудова правової держави на теренах України в умовах антитерористичної операції, трансформації злочинності, реформування органів кримінальної юстиції, нового кримінального процесуального законодавства потребує консолідації зусиль теоретиків і практиків у протидії злочинності. Судовій експертології на сьогодні приділяється значна увага. У своїх працях науковцями як О. Шляхов, Р. Белкін, А. Вінберг, Н. Малаховська, О. Ейсман, Ю. Корухов, І. Алієв, Т. Аверьянова, О. Россінська, Н. Клименко, В. Гончаренко, с. Бичкова, В. Мітричев, В. Арсеньєв, М. Сегай та інші присвячено багато внесків по вивченню теорії судової експертизи.

Розвиток інституту судових експертиз суттєво розширив її можливості, і судова експертиза, як вид специфічної діяльності, через міждисциплінарний характер стала об'єктом самостійного наукового знання. У зв'язку з цим виникли пропозиції про створення загальної теорії судової експертизи [2, с. 234]. Треба підтримати думку М. Я. Сегай, що природа знань

кожної науки визначається винятково її предметом як частиною об'єктивної дійсності, яку вивчає конкретна наука. Використання знань інших наук (фізики, хімії, біології, математики тощо) не змінює її предмета, ці знання лише пристосовуються для вирішення завдань, які на цю науку покладені. Під час розробки теоретичних засад і відповідних до них рекомендацій, адресованих експертній практиці, судова експертологія використовує такі знання і трансформує їх в знання юридичні, за допомогою яких оптимізується впровадження спеціальних знань в судочинство [2, с. 276].

Нині науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України здійснюють наукові розробки та створюють новітні методики дослідження речових доказів, сприяють удосконаленню науково-методичної бази судової експертизи, а також проводять дослідження практично з усіх її класів, родів і видів, у тому числі традиційні криміналістичні експертизи (почеркознавча, лінгвістична експертиза мовлення, технічна експертиза документів, експертиза зброї та слідів і обставин її використання, трасологічна, фототехнічна, портретна, експертиза голограм, відео-, звукозапису, вибухотехнічна, матеріалів, речовин та виробів, біологічна), інженерно-технічні (інженерно-транспортна, дорожньо-технічна; будівельно-технічна; оціночно-будівельна; земельно-технічна; оціночно-земельна; експертиза з питань землеустрою; пожежно-технічна; безпеки життєдіяльності; гірничотехнічна; інженерно-екологічна; електротехнічна; комп'ютерно-технічна; телекомунікаційна), економічні, товарознавчі, експертизи у сфері інтелектуальної власності, психологічні, мистецтвознавчі, екологічні, військові та ін. Важливу роль у здійсненні судово-експертної діяльності відіграє міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи, що здійснюється відповідно до розділу IV Закону України «Про судову експертизу» [3, с. 345].

Так, ст. 22 Закону передбачає норми щодо проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави. У разі проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави, з якою Україна має угоду про взаємну правову допомогу та співробітництво, застосовується законодавство України, якщо інше не передбачено зазначеною угодою. Оплата вартості судової експертизи здійснюється за домовленістю між замовником і виконавцем судової експертизи [1].

Із плином часу в процесі розбудови України до європейських стандартів, на базі створення нових і вдосконалення існуючих норм регулювання судово-експертної діяльності в Україні активізувалися й творчі процеси, що, у першу чергу, відобразилося на стані міжнародного наукового співробітництва в галузі судової експертизи, а саме: стали відновлюватися міжнародні наукові зв'язки з судово-експертними установами інших держав, проводяться спільні наукові конференції, симпозиуми, семінари, відновився й обмін стажистами, науковою інформацією та друкованими виданнями.

Список використаних джерел:

1. Про судову експертизу : закон України від 25 лютого 1994 № 4038-хІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994 № 28, зі змінами, внесеними згідно із Законами № 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012, *Відомості Верховної Ради України*, 2013, № 21. Ст. 208 № 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012, *Відомості Верховної Ради України*, 2013 № 14. Ст. 89. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 21.02.2019).
2. Головченко Л. М., Лозовий А. І., Сімакова-Єфремян Е. Б. та ін. *Основи судової експертизи* : навч. посіб. Харків : Право, 2016. 928 с.
3. Клюев О. М., Шепітько В. Ю. та ін. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики* : збірник наук. праць. Вип. 16. Харків : Право, 2016. 500 с.

УДК 347.900

Кушакова Н. О., заступник директора Дніпропетровського НДІСЕ,

e-mail: dniprondise@ukr.net

Холодова О. Ю., канд. техн. наук, доц., ст. науковий співробітник Дніпропетровського НДІСЕ,

e-mail: kholodova1984@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВИСНОВКУ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА ЯК ОДНОГО З ВИДІВ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ, ЦИВІЛЬНОМУ, АДМІНІСТРАТИВНОМУ ТА ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Провідне місце у судочинстві займають норми процесу доказування, у тому числі, висновок судового експерта як один із видів доказів. Так, використання висновку експерта